

Sprawa C-218/24

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

21 marca 2024 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de lo Mercantil n. 4 de Madrid (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

8 marca 2024 r.

Strona powodowa:

Felicísima

Strona pozwana:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora, Sociedad Unipersonal

Przedmiot postępowania głównego

Konwencja montrealaska – Bagaż – Zwierzęta domowe i towarzyszące

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni – Artykuł 267 TFUE – Odpowiedzialność przewoźnika za utratę przyjętego bagażu – Określenie pojęcia „bagażu” – Ustalenie granicy odszkodowania

Pytanie prejudycjalne

Czy art. 17 ust. 2 Konwencji o ujednoczeniu niektórych zasad dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, zawartej w Montrealu w dniu 28 maja 1999 r., podpisanej przez Wspólnotę Europejską w dniu 9 grudnia 1999 r.

i zatwierdzonej w jej imieniu decyzją Rady 2001/539/WE z dnia 5 kwietnia 2001 r. w związku z art. 22 ust. 2 tej konwencji, należy interpretować w ten sposób, że wyłącza on z zakresu jej stosowania zwierzęta domowe i towarzyszące określane pojęciem „bagażu”, zarówno przyjątego, jak i nieprzyjątego?

Przywołane przepisy prawa Unii

TFUE: artykuły 13 i 267.

Decyzja Rady 2001/539/WE z dnia 5 kwietnia 2001 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji w sprawie ujednoczenia niektórych zasad dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego (Konwencja montrealaska).

Regulamin postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości.

Wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach: C-344/04 (pkt 36), C-549/07 (pkt 28), C-63/09 (pkt 17), C-532/18 (pkt 29) i C-86/19 (sentencja).

Przywołane przepisy prawa krajowego

Código Civil (kodeks cywilny): art. 333 bis ust. 1.

Ley 17/2021, de 15 de diciembre, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales (ustawa 17/2021 z dnia 15 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, ustawy o hipotece i ustawy kodeks postępowania cywilnego w przedmiocie systemu prawnego dotyczącego zwierząt).

Ley 7/2023, de 28 de marzo, de protección de los derechos y el bienestar de los animales (ustawa 7/2023 z dnia 28 marca 2023 r. o ochronie praw i dobrostanu zwierząt).

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 Powódka i jej matka są współwłaścicielkami suczki.
- 2 Powódka kupiła bilety lotnicze w celu odbycia w dniu 22 października 2019 r. podróży na trasie Buenos Aires (Argentyna) – Barcelona (Hiszpania) (loty IB6856 i IB800) z przylotem do Barcelony w dniu 23 października 2019 r.
- 3 Ze względu na swą wielkość i wagę suczka miała podróżować w luku bagażowym, w transporterze lub specjalnym standardowym kontenerze. Powódka zarejestrowała transporter z suczką w celu zabrania jej do luku bagażowego samolotu, lecz nie złożyła specjalnej deklaracji interesu.

- 4 Suczka wydostała się z transportera, zaczęła biegać w pobliżu samolotu i nie została odzyskana przez linię lotniczą.
- 5 W dniu 22 października 2021 r. do Juzgado Decano de Madrid (prezesa sądu w Madrycie) wpłynął pozew, który został przyjęty do rozpatrzenia w dniu 5 września 2022 r.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Powódka dochodzi zadośćuczynienia w kwocie 5000 EUR za krzywdę związaną z utratą w dniu 22 października 2019 r., na lotnisku Ezeiza – Buenos Aires (Argentyna) w ramach lotu na trasie Buenos Aires – Barcelona, suczki będącej jej własnością.
- 7 Strona pozwana uznaje fakt utraty suczki i uprawnienie powódki do otrzymania zadośćuczynienia, lecz w granicach wskazanych w art. 22 ust. 2 Konwencji o ujednoczeniu niektórych zasad dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, sporządzonej w Montrealu w dniu 28 maja 1999 r., zwanej dalej „konwencją montrealską”.
- 8 Sąd powziął wątpliwość, czy z pojęcia „przyjętego bagażu” wykluczone są zwierzęta domowe i towarzyszące podróżujące z pasażerami, a zatem, w konsekwencji, granice odszkodowania przewidziane w art. 22 ust. 2 w przypadku zniszczenia, utraty, uszkodzenia lub opóźnienia nie mają zastosowania do zwierząt domowych i towarzyszących.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 9 Przedstawione zostało pytanie, czy art. 17 ust. 2 konwencji montrealskiej w związku z art. 22 ust. 2 tej konwencji należy interpretować w ten sposób, że wyłącza on z zakresu jego stosowania zwierzęta domowe i towarzyszące określane pojęciem „bagażu”, zarówno przyjętego, jak i nieprzyjętego.
- 10 Konwencja montrealaska nie zawiera definicji pojęcia „bagażu”, lecz termin ten został zdefiniowany w słowniku Real Academia Española (Hiszpańskiej Akademii Królewskiej) jako „zbiór rzeczy przewożonych podczas podróży”.
- 11 Wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w których dokonano wykładni art. 17 ust. 2 konwencji montrealskiej w związku z art. 22 ust. 2 tej konwencji, dotyczyły przypadków, w których bagaż stanowił jedynie „zbiór rzeczy”. W tym znaczeniu [określono go np.] w wyrokach Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 lipca 2020 r. w sprawie C-86/19 i z dnia 6 maja 2010 r. w sprawie C-63/09.
- 12 Zwierzęta są jednak istotami żywymi. Artykuł 13 TFUE kwalifikuje je jako „istoty zdolne do odczuwania”.

- 13 Artykuł 333 bis ust. 1 hiszpańskiego Código Civil (kodeksu cywilnego) definiuje zwierzęta jako „istoty żywe zdolne do odczuwania”, do których system prawny dotyczący towarów i rzeczy ma zastosowanie jedynie w takim zakresie, w jakim jest to zgodne z ich naturą lub z przepisami mającymi na celu ich ochronę.
- 14 Punkt II preambuły Ley 17/2021 (ustawy 17/2021) stanowi, że „oprócz stwierdzenia zawartego w obowiązującym brzmieniu art. 333, zgodnie z którym »wszystkie rzeczy, które są lub mogą być przedmiotem własności, uważa się za mienie ruchome lub nieruchome«, wskazano, że zwierzęta są istotami żywymi zdolnymi do odczuwania, co nie wyklucza, że w niektórych aspektach system prawny dotyczący towarów lub rzeczy może być stosowany w sposób uzupełniający. Tym samym zwierzęta podlegają systemowi prawnemu dotyczącemu towarów lub rzeczy jedynie częściowo, o ile nie istnieją przepisy szczególne mające na celu uregulowanie stosunków prawnych, które mogą obejmować zwierzęta, a także pod warunkiem, że system prawny dotyczący towarów jest zgodny z ich naturą jako istot żywych zdolnych do odczuwania oraz ze wszystkimi przepisami mającymi na celu ich ochronę. W naszym społeczeństwie zwierzęta są, co do zasady, przedmiotem własności i handlu. Niezależnie od powyższego relacja pomiędzy osobą a zwierzęciem (towarzyszącym, domowym, nieudomowionym lub dzikim) musi być kształtowana przez cechę istoty zdolnej do odczuwania, aby prawa i uprawnienia wobec zwierząt były wykonywane z dbałością o dobrostan i ochronę zwierzęcia, unikając przy tym złego traktowania, porzucenia oraz spowodowania okrutnej lub niepotrzebnej śmierci”.
- 15 Z kolei pkt I preambuły Ley 7/2023 de Protección de los derechos y el bienestar de los animales (ustawy 7/2023 o ochronie praw i dobrostanu zwierząt) wskazuje, że „pojęcie »dobrostanu zwierzęcia«, zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt jako »stan fizyczny i psychiczny zwierzęcia w odniesieniu do warunków, w których żyje i umiera«, zostało uwzględnione w wielu uregulowaniach, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych; i tak przywołany art. 13 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi, że »[p]rzy formułowaniu i wykonywaniu polityki rolnej, rybołówstwa i transportu Unii oraz jej polityk dotyczących rynku wewnętrznego, badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej [...]« należy brać pod uwagę okoliczność, że zwierzęta są istotami zdolnymi do odczuwania, podczas gdy w Código Civil (kodeks cywilny) przewidziano obowiązek właściciela, posiadacza lub osoby uprawnionej do zwierzęcia z jakiegokolwiek innego tytułu do wykonywania swych praw do zwierzęcia i obowiązków w zakresie opieki z poszanowaniem zdolności zwierzęcia do odczuwania i jego dobrostanu, zgodnie z cechami każdego gatunku i ograniczeniami ustanowionymi w tym i innych obowiązujących aktach prawnych”.
- 16 Ponadto, ze względu na okoliczność, że zwierzęta są istotami zdolnymi do odczuwania, w ramach Unii Europejskiej przyjęto w celu ich ochrony różne uregulowania prawne. I tak, w ramach Europejskiej konwencji o ochronie zwierząt hodowlanych i gospodarskich przyjęto dyrektywę Rady 98/58/WE z dnia

20 lipca 1998 r. dotyczącą ochrony zwierząt gospodarskich. W ramach Europejskiej konwencji o ochronie zwierząt rzeźnych przyjęto dyrektywę Rady 93/119/WE z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania. W ramach Europejskiej konwencji w sprawie ochrony zwierząt kręgowych wykorzystywanych do celów doświadczalnych i innych celów naukowych przyjęto dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych.

- 17 Na poziomie międzynarodowym Powszechna deklaracja praw zwierząt została uchwalona przez Międzynarodową Ligę na rzecz Praw Zwierząt i należące do niej ligi krajowe na 30. spotkaniu na temat praw zwierząt, które odbyło się w Londynie w dniach 21–23 września 1977 r. Deklaracja ogłoszona w dniu 15 października 1978 r. przez ligę międzynarodową, ligi krajowe i osoby fizyczne do nich należące została zatwierdzona przez Organizację Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), a następnie przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ).
- 18 Okoliczność, że zwierzęta są istotami żywymi zdolnymi do odczuwania oznacza, że są one związane ze swoimi właścicielami więzami emocjonalnymi i uzasadnia przyjęcie, że ich utrata powoduje cierpienia psychiczne, których zasadniczo nie można porównać z cierpieniami psychicznymi spowodowanymi utratą zwykłego zbioru rzeczy, a w rezultacie, zdaniem sądu odsyłającego, granice odszkodowania również nie wydają się być porównywalne.
- 19 Cierpieniu psychicznemu będącemu rezultatem utraty nie można zapobiec w drodze „specjalnej deklaracji interesu”, ponieważ deklaracja ta odnosi się do wartości materialnej rzeczy. Konwencja montrealaska nie definiuje pojęcia „specjalnej deklaracji interesu”, lecz jej ograniczenie do wartości materialnej zawartości bagażu wynika z okoliczności, że przewoźnik może udowodnić, iż zadeklarowana kwota „jest większa niż rzeczywisty interes pasażera w dostawie do miejsca przeznaczenia” (art. 22 ust. 2 zdanie drugie konwencji montrealaskiej). Wydaje się, że odniesienie do „rzeczywistego interesu” dotyczy wartości materialnej rzeczy, niezależnie od tego, czy owa wartość materialna jest wartością rynkową, czy inną. Ponadto specjalna deklaracja interesu podlega również granicom odpowiedzialności, a linie lotnicze dokonują odpowiedniej weryfikacji zawartości bagażu w chwili składania deklaracji.
- 20 W akapicie trzecim preambuły konwencji montrealaskiej państwa będące jej stronami uznają „wagę zapewnienia ochrony interesów konsumentów w międzynarodowym przewozie lotniczym i potrzebę sprawiedliwej rekompensaty opartej na zasadzie naprawienia szkody”. Zdaniem sądu odsyłającego odszkodowanie oparte na systemie prawnym, który zrównuje utratę istoty żywej zdolnej do odczuwania z utratą zbioru rzeczy, może nie być sprawiedliwe.

Z powyższych względów sąd odsyłający powziął wątpliwości w przedmiocie objęcia zwierząt towarzyszących i domowych pojęciem „bagażu”, zarówno przyjętego, jak i nieprzyjętego, o którym mowa w art. 17 ust. 2 konwencji montrealskiej, a w związku z tym w przedmiocie zastosowania w postępowaniu głównym granicy odszkodowania przewidzianej w art. 22 ust. 2 tej konwencji.

DOKUMENT ROBOCZY